

tussen Duin & Dijk

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 15

1 ● 2016

Observaties van jonge grutto's

● Grutto met pullen. Tekening: Jos Zwarts.

Vanaf 2012 wordt in Noord-Holland onderzoek gedaan naar de aantallen vliegvlugge jonge grutto's. Waar liggen de onderzochte gebieden en wat is het doel van het onderzoek?

● Tabel. Schattingen van aantallen vliegvlugge gruttokuikens in Nederland in 2011-2014, op basis van kleurringdichtheden bepaald na het broedseizoen (gemiddelden van schattingen o.b.v. verschillende deelsets en methoden; 95% betr.=95% betrouwbaarheid interval).

jaar	schatting	95% betr. interval
2011	6500	3000 - 10900
2012	10700	5700 - 16500
2013	8900	5600 - 12700
2014	4600	2800 - 6700

In de afgelopen jaren is een nieuwe methode in de praktijk gebracht om schattingen te verkrijgen van het aantal jonge grutto's dat jaarlijks in Nederland uitvliegt. Doel hiervan is het monitoren van de ontwikkeling in het broedsucces van de Nederlandse gruttopopulatie. Een laag broedsucces is een belangrijk mechanisme achter de sterke aantalsafname van deze soort (Scheckerman *et al.*, 2009). De methode baseert zich op waarnemingen van grutto's op pleisterplaatsen na het broedseizoen, in combinatie met het feit dat er verspreid door Nederland gruttokuikens worden voorzien van kleurringen. Na het uitvliegen mengen deze vogels zich tussen hun niet geringde soortgenoten. In pleisterende groepen wordt bepaald welk deel van de jonge vogels kleurringen draagt. Deze 'kleurringdichtheid' vermenigvuldigd met het totale aantal jongen dat in dat jaar is gekleurringd, levert een schatting van het totale aantal gruttojongen dat in Nederland is uitgevlogen. Uit een verkenning bleek dat deze aanpak perspectieven biedt als het aantal gemerkte jongen kan worden

opgevoerd tot enkele honderden, en het aantal na het broedseizoen op kleurringen gecontroleerde juvenielen tot enkele duizenden per jaar. Vanaf 2011 is de methode in praktijk gebracht.

Kleurringen

Gruttokuikens worden doorgaans gekleurringd op wat latere leeftijd, wanneer ze sterker zijn geworden en de grootste sterfte achter de rug is. Toch vindt ook tussen dit moment van ringen en de vliegvlugge leeftijd (gemiddeld 25 dagen) nog sterfte plaats, en de schatting van het aantal uitgevlogen jongen moet hiervoor worden gecorrigeerd. Hoe ouder kuikens worden gekleurringd, hoe kleiner deze 'reststerfte' en de daardoor toegevoegde onzekerheid rondom de aantalschatting.

Bij het schatten van het aantal vliegvlugge jongen uit kleurringdichtheden wordt in ieder geval aan één aanname niet voldaan. Doordat nog sterfte plaatsvindt tussen het moment waarop kuikens worden gekleurringd en de vliegvlugge leeftijd zal het aantal vliegvlug geworden kuikens dat kleurringen draagt

kleiner zijn dan het totale aantal gekleurringde kuikens.

Rekening houdend met alle factoren is de volgende schatting per jaar gemaakt van het aantal jonge grutto's dat vliegvlug is geworden in Nederland (zie tabel), op grond van de hierboven beschreven methode (uit Schekkerman *et al.*, 2015).

De aantallen schommelen sterk. Ook in het beste jaar 2012 is het aantal vliegvlug geworden kuikens te laag om de populatie in stand te houden.

Noord-Holland

In Friesland worden jaarlijks de meeste juveniele grutto's gekleurringd. In Noord-Holland gebeurt dit onder meer op Wieringen, in de polder Zeevang en in de Westwouderpolder.

In Noord-Holland worden de gebieden waar de jonge grutto's zich kunnen ophouden frequent door de tellers bezocht. Het zijn vrijwel allemaal gebieden met ondiep water, waar de vogels komen slapen en voedsel zoeken. Vermoedelijk zullen muggenlarven een deel van het voedsel vormen. Dit voedsel

● *Gekleurde grutto met rosse grutto. Foto: Kees de Jager.*

heeft de voorkeur van de jonge grutto's boven het voedsel dat in de graslanden aanwezig is, althans tot ongeveer half augustus. Zij hebben namelijk geen harde snavel. Bovendien is het voedsel in de graslanden vaak slecht bereikbaar in deze periode door droogte.

Overzicht onderzoeksgebieden in Noord-Holland

- Onder water gezette bollenvelden in de kop van Noord-Holland (Wieringermeer en Zijpe)
- Dijksgatweide
- Kruiszwijn, Kleine Sluis, Jewelpolder, Nollen van Abbestede
- Waterbergingsgebieden Kolk van Dussen, Twisk en Opperdoes
- Landje van Naber
- Waterberging De Zandbraak en diverse plekken polder Zeevang en Mijzenpolder
- Plasjes in Eilandspolder-West
- Wormer- en Jisperveld, Kalverpolder, Enge Wormer
- Castricum (Groote Ven), Marquette waterberging
- Houtrakkerbeemden, Plasje Kerkweg, Landje van Gruiters
- Polder IJdoorn

De volgende gebieden zouden ook op jonge grutto's bekeken moeten worden; diverse plasjes op Texel, de Putten bij Petten en enkele in aantal waterbergingsgebieden.

In 2014 werden maximaal 500 juvenielen in Noord-Holland geteld, in andere jaren was dat minder, maar dat werd gedeeltelijk ook veroorzaakt omdat er minder gebieden en minder tellers bij het onderzoek waren betrokken. Duidelijk is ook dat er nogal wat vliegvlugge Friese gruttootjes naar Noord-Holland komen, voordat zij Nederland verlaten.

De volgende personen deden mee aan het onderzoek in Noord-Holland: Joop en Maarten Hotting, Hans Schekkerman, Dirk Tanger, Wim Tijsen, Krijn Trim-bos, George Blok, Ruud Brouwer, Rene Faber, Frank van Groen, Roelf Hovinga, Leon Kelder, Mark Kuiper, Marco van der Lee, Ben Pronk, Henk Reeze, Rienk Slings, Tom van Spanje, Roelf Steendam, Chris van der Vliet, Otto de Vries, Frank Visbeen, Bob Woets en Tim Zutt. Op www.keningfanegreide.nl zijn een dertigtal gezenderde grutto's te volgen waaronder juveniele vogels.

Literatuur

- SCHEKKERMAN, H., 2012. Jonge Grutto's uitgevlogen in Nederland in 2011: een aantalsschatting op basis van kleurringdichtheden. Sovon-rapport 2012.19. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- SCHEKKERMAN, H., 2013. Jonge Grutto's uitgevlogen in Nederland in 2012: een aantalsschatting op basis van kleurringdichtheden. Sovon-rapport 2013.16. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- SCHEKKERMAN, H., 2014. Jonge Grutto's uitgevlogen in Nederland in 2013: een aantalsschatting op basis van kleurringdichtheden. Sovon-rapport 2014.10. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- SCHEKKERMAN, H., 2015. Jonge Grutto's uitgevlogen in Nederland in 2014: een aantalsschatting op basis van kleurringdichtheden. Sovon-rapport 2014/55. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Indien u wilt meedoen aan het onderzoek in 2016 dan kunt u contact opnemen met Dirk Tanger: dtanger@xs4all.nl